

ce za konstitucijo in svobodo posameznika pa so v njegovi viziji še posebno drastične – kajpak z vidika sedanjega kritičnega dojemanja realnosti in posebej vrednotenja s stališča kritike neoliberalizma – saj v odprti shemi takšne družbe svoboda postane instrumentalna v sistemu kontrole, svobodna izbira je zares svobodna in hkrati prisilna. Omenjeno Deleuzovo besedilo kajpak lahko jemljemo kot še en dokaz, da se filozofija, tako kot že od pamtiveka, znova in znova ukvarja z vprašanji vzgoje in izobraževanja. Če ga beremo nekoliko drugače, pa ta prispevek lahko razumemo kot sintetično percepcijo, ki poleg vsega drugega všteje šolstvo v podobo družbe kot enega od pomembnejših agregatov, katerega razvoj hkrati ponazarja in sodeloča konstrukcijo celotne družbe. Ne glede na zaostreno kritično poanoto omenjenega besedila je mogoče reči, da je Deleuze zaznal šolske reforme kot splošni pojav postmoderne družbe. Iz njegovih ugotovitev izhajajo tudi to, da je ob vsej raznolikosti vrste nacionalnih reform mogoče razbirati njihove skupne poteze, pravzaprav logiko transformacij šolske institucije. Evidenco, da je tako, lahko najdemo tudi na nekoliko nižji ravni abstraktnosti v vrsti študij, v katerih so avtorji skušali bodisi opredeliti pojav šolske reforme kot, denimo, sociološki pojav bodisi so se trudili s primerjalnega in/ali historičnega vidika zainteresirano povzeti izkušnje in oblikovati nauke za nove korake v uravnavanju vzgojno-izobraževalnih institucij.

Reforme pred reformami

Ni dvoma, da so šolske reforme ena od stalnic družbenih dogajanj v vsem času po drugi svetovni vojni. O vseobsežnih šolskih reformah, kakršnih ni mogoče zlahka primerjati s tistimi v prejšnjih obdobjih, še zlasti ne po obsežnosti in sistematičnosti, lahko v minulem stoletju govorimo predvsem v obdobju šestdesetih in sedemdesetih let. Kot je pokazal Torsten Husen na primerih reprezentativnih držav, so se v obdobju od šestdesetih let naprej zvišala vlaganja v šolstvo in s tem tudi v edukacijsko raziskovanje. Zdi se, da so se te reforme ujele z vrhuncem industrijske dobe, ki se je s temi reformami, pravzaprav z relativnimi uspehi na vzgojno-izobraževalnem področju, pripravila na prehod v prihajajoča obdobja.

Mimogrede lahko pripomnimo, da v socialističnih državah pri reformiranju vzgoje in izobraževanja niso veliko zaostajali za zahodnimi deželami. V tem kontekstu, ki ga bo treba v njegovih konkretnih obrisih prej ali slej še bolj osvetliti, je bila Jugoslavija (in v njej še posebej Slovenija) s poskusom implementacije modela »usmerjenega izobraževanja« na ravni srednjih šol ena

no refleksivno nanašal na ekonomske, politične in še zlasti tehnološke trende v takratnih globalnih razsežnostih.